

Nr 10

Utlåtande i anledning av väckta motioner om höjning av sjukpenningersättningen till icke förvärvsarbetande husmödrar.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 15 i första kammaren av herrar *Norling* och *Öhman* samt nr 14 i andra kammaren av herr *Senander*.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av sjukpenningersättningen, att den för icke förvärvsarbetande husmödrar utgår med sex kronor om dagen».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 15.

Gällande bestämmelser

Enligt lagen om allmän sjukförsäkring gäller med avseende å sjukpenningförsäkringen bl. a. följande. De sjukkassememstrar, som har årsinkomst av *förvärvsarbete* om minst 1 200 kr., är tillförsäkrade *grundsjukpenning* med 3 kr. om dagen. Därjämte är följande grupper av kvinnor försäkrade för *grundsjukpenning*, även om deras årsinkomst av förvärvsarbete icke uppgår till 1 200 kr., nämligen a) gift, med mannen sammanlevande kvinna, b) gift, med mannen icke sammanlevande kvinna, om hon sammanlever med barn under 16 år, som vid tiden för sammanlevnadens hävande var sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller maken, samt c) kvinna, som varit gift, om hon sammanlever med barn under 16 år, som vid tiden för äktenskapets upplösning var sjukvårdsförsäkrat såsom under b) sägs. Varje medlem, som har en årsinkomst av *tjänst* om minst 1 800 kr., är dessutom obligatoriskt försäkrad för *tilläggsjukpenning*, som till storleken bestämmes av vederbörandes inkomst av tjänst. I fråga om tilläggsjukpenningen gäller ett system med tolv sjukpenningklasser (klasserna 2—13) och sjukpenningbelopp om lägst 1 kr. i klass 2 vid en årsinkomst av tjänst om högst 2 400 kr. och högst 17 kr. i klass 13 vid en årsinkomst av tjänst om 14 000 kr. och därutöver. I klasserna 4—13 nedsättes tilläggsjukpenningen efter de första 90 dagarna av en sjukperiod för vilka sjuk-
1 — Bihang till riksdagens protokoll 1958. 9 saml. 2 avd. Nr 10—12

penning utgått. Efter denna tid är den högsta tilläggssjukpenningen 9 kr. Å grundsjukpenningen utgår, därest sjukkasemedlem har hemmavarande barn som är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till medlemmen, *barntillägg*. Barn till sammanlevande makar är i allmänhet sjukvårdsförsäkrat såsom barn till mannen. Barntillägget varierar med antalet barn mellan 1 och 3 kr. För tid, då sjukpenningförsäkrad medlem åtnjuter sjukhusvård, utgår *hempennning* i stället för sjukpenning. Hempenningen uppgår till sjukpenningen, minskad med 3 kr., dock lägst till hälften av sjukpenningen. För kvinnlig medlem, som i hemmet har minst ett barn under tio år vilket är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller hennes man, skall hempenningen utgöra minst 3 kr. för dag, varjämte hon skall åtnjuta barntillägg till hempenningen med 2 kr., därest hon ej jämlikt ovannämnda regler om barntillägg är berättigad till högre sådant tillägg.

De grupper av kvinnor, som är försäkrade för grundsjukpenning ehuru deras årsinkomst av förvärvsarbete icke uppgår till 1 200 kr., har enligt sjukförsäkringslagen möjlighet att genom *frivillig försäkring* höja sin sjukpenning, så att den sammanlagt uppgår till högst 6 kr. för dag. Statsbidrag utgår med 20 procent av vad som på grund av frivillig försäkring utgivits i sjukpenning.

Sjukpenning är skattefri.

Tidigare överväganden i ämnet m. m.

Frågan om storleken av förmånerna på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen diskuterades under förarbetena till de år 1953 beslutade ändringarna i sjukförsäkringslagen. Vid remissbehandlingen av socialvårdskommitténs år 1952 avgivna betänkande (SOU 1952: 39) innehållande bland annat förslag i detta ämne uttalades från flera håll att det av utredningen föreslagna grundsjukpenningbeloppet vore för lågt. Vid framläggande av proposition nr 178 år 1953 med bland annat förslag till ändringar i sjukförsäkringslagen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Sträng*, i denna fråga bland annat följande.

Socialförsäkringsutredningen har föreslagit, att grundsjukpenningen fastställas enhetligt till 3 kr. Detta belopp svarar nära mot den sjukpenning, som i genomsnitt skall utgå enligt den antagna lagen. Förslag har vid remissbehandlingen väckts om att grundsjukpenningen skall bestämmas till 4 kr. En sådan — i sig själv måhända önskvärd — höjning skulle, enär det av ekonomiska skäl ej synes möjligt att öka statsbidraget, innebära en avgiftshöjning, som för två makar tillsammans kan antagas uppgå till 30 å 35 kr. om året. Jag anser att en sådan konsekvens bör undvikas.

I anledning av de invändningar, som i en del remissyttranden framförts därom att sjukpenningbeloppet vore för lågt för de hemmavarande gifta kvinnornas del, må framhållas att det föreliggande förslaget innebär en fördubbling i kronor räknat av den sjukpenning, som enligt den antagna

lagen skall tillkomma dessa kvinnor. Det är givet, att beloppet i vissa fall kan synas alltför lågt, men detta torde inte vara regeln. Vidare bör märkas att grundsjukpenningens syfte endast är att lämna viss hjälp vid sjukdom. Otvivelaktigt föreligger också vissa kontrollsvårigheter beträffande dessa kvinnor. I detta fall torde det sålunda vara påkallat att avvakta erfarenheterna innan ytterligare förbättringar av sjukpenningförmånerna beslutas.

Socialstyrelsens *konsumentprisindex* utgjorde för maj månad 1953, då riksdagen fattade beslut om den nuvarande grundsjukpenningens storlek, 128. Konsumentprisindex för januari månad 1958 uppgick till 149, motsvarande en ökning av 16,4 procent.

Utskottet

I föreliggande motioner föreslås en höjning av den obligatoriska sjukpenningersättningen enligt sjukförsäkringslagen, i vad avser icke förvärvsarbetande husmödrar, från 3 till 6 kronor. Såsom skäl härför åberopas, att höjningen är motiverad såväl med hänsyn till de prisstegringar, som inträtt sedan sjukförsäkringsreformen genomfördes, som av andra skäl, varvid särskilt framhålles att hjälp för vård av hem och barn under husmoders sjukdom medför en svår ekonomisk belastning för den drabbade familjen.

Utskottet vill i anslutning till vad motionen innehåller till en början framhålla, att de prisstegringar som — om man till utgångspunkt väljer förändringarna i levnadskostnadsindex — inträffat sedan beslut år 1953 träffades om sjukförsäkringslagens ikraftträdande, icke i och för sig motiverar mer än en förhållandevis liten höjning av sjukpenningbeloppen. Skulle den av motionärerna föreslagna höjningen likväl genomföras, kan den enligt utskottets mening endast ske genom en generell höjning av grundsjukpenningen. De ekonomiska konsekvenserna av en sådan höjning skulle bli betydande och — med utgångspunkt från nuvarande finansierings-system — medföra ökade statsbidragskostnader samt även högre avgifter för sjukkassem medlemmarna. Utskottet kan därför icke förorda motionärernas förslag.

Den inställning utskottet enligt vad nu anförts intar till det framlagda spørsmålet innebär på intet sätt att utskottet vill förringa de svårigheter som utan tvivel många gånger uppkommer då icke förvärvsarbetande husmödrar drabbas av sjukdom, i synnerhet då fråga är om familjer med minderåriga barn. Utskottet vill dock i sammanhanget framhålla att möjligheter finns för icke förvärvsarbetande husmödrar att inom sjukförsäkringslagens ram genom frivillig tilläggsförsäkring höja sjukpenningen till det av motionärerna föreslagna beloppet. Denna möjlighet torde för övrigt utnyttjas i relativt ringa utsträckning.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, I: 15 och II: 14, icke måtte
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1958

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Axel E. Svensson, Sunne*, fru Carlqvist, fru Svenson, herr Mannerskantz*, fru Hamrin-Thorell* och herr Magnusson*;

från a n d r a kammaren: herrar Nilsson i Göteborg, Odhe*, Carlsson i Bakeröd, fröken Höjer, fröken Wetterström, fru Eriksson i Ängelholm* och fru Svensson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.